

"SOCIAL DESIGN HARMONY FOR ARCHITECTS"

Kodirova SH. B.

Stajor o'qituvchi

Nirishxan1305@gmail.com

Samarkand State Institute of Architecture and Construction

Annotation. Social design for architects has a harmonizing component - architectural design. The visual image of the designed architectural object should correspond not only to the functional filling, but also to the social project within the framework of which this object will be erected. This article is about new aspects of architects' training for professional activity in the process of mastering social designing in higher educational institution.

Key words: harmony, social design, architectural design, self-actualization, self-actualization.

Zamonaviy ijtimoiy dizayn inson hayotining ko'plab sohalari bilan bog'liq. Endi biz ijtimoiy muhandislik haqida gapirganda, biz ijtimoiy innovatsiyalarni joriy etish jarayoniga mutlaqo yangicha yondashuvni nazarda tutamiz. O'zbekistonda 2005-yildan buyon amalga oshirilayotgan va "Ustuvor milliy loyihalar" deb nom olgan global ijtimoiy loyihalar, albatta, o'zbeklar turmushini yaxshilash, zamonaviy ijtimoiy ehtiyojlarga javob beradigan noyob bino va inshootlarni barpo etishga qaratilgan. Arxitektorlarning kasbiy faoliyati bunday bino va inshootlarni, shuningdek, shahar muhitini loyihalashni o'z ichiga oladi. Shu bilan birga, me'morlar oldida turgan asosiy vazifalardan biri - uyg'unlashtirishdir. Bu loyihalashtirilgan strukturaning tashqi ko'rinishini uning funktsional mazmuni, atrof-muhit va ijtimoiy tartib talablariga muvofiqlashtirishdan iborat. Buning uchun arxitektorlarning kasbiy tayyorgarligi 2 va 3 avlod uchun taqdim etilgan turli xil o'quv fanlarining etarlicha katta majmuasi yordamida amalga oshiriladi. Ijtimoiy dizayn asoslari va oxir-oqibat, ijtimoiy loyihani mustaqil ravishda ishlab chiqish imkoniyatiga ega bo'lish, uning doirasida ular o'z-o'zini anglash va o'zini o'zi anglash - uyg'unlashtirilgan (ijtimoiy muammoni hal qilishga mos keladigan) loyihani yaratish imkoniyatiga ega bo'lishlari mumkin. arxitektura ob'ekti. Garchi, aslida, 2 va 3-avlodlarda bo'lajak me'morlar tomonidan ijtimoiy dizaynni o'rganishga rahbarlik qiluvchi tegishli talablar mavjud. Penza davlat arxitektura va qurilish universitetida "Milliy loyihalarni amalga oshirish" intizomi doirasida me'morlar tomonidan o'rganilgan ta'lim ijtimoiy dizayni ikki komponentdan iborat edi: ijtimoiy dizaynning o'zi va arxitektura dizayni. Bu holda arxitektura dizayni ishlab chiqilgan ijtimoiy loyiha doirasida binoning bandi (g'oya-loyihasi) bilan ifodalangan. Va ta'lim ijtimoiy loyihasining o'zi Microsoft PowerPoint yoki Microsoft Movie Maker-da taqdimot shaklida amalga oshirildi. Bundan tashqari, arxitektor-talabalar ijtimoiy loyihaning matnli variantini yozishlari kerak edi. Agar ijtimoiy dizaynning uyg'unlashtiruvchi komponenti, ya'ni uning me'moriy va dizayn qismi haqida gapiradigan bo'lsak, unda quyidagi xarakterli komponentlarni ajratib ko'rsatish kerak: 1. Ijtimoiy maqsadlar uchun bino me'moriy qonunlarga bo'ysunishi kerak. 2. Ijtimoiy binoning funktsional mazmuni shaklga mos kelishi kerak va aksincha, uning shakli funktsional mazmunga (to'ldirishga) mos kelishi kerak. 3. Bino atrof-muhitga mos kelishi kerak, shunda uning tashqi ko'rinishi atrof-dagi landshaftni ijobiy o'zgartiradi, uni to'ldiradi, estetik jihatdan odamlarning yashashi uchun eng qulay muhitni yaratish uchun uni o'zgartiradi. 4. Loyihalashtirilgan binoning arxitektura ob'ekti ko'rib chiqilayotgan ijtimoiy muammoga mos kelishi kerak. 5. Ijtimoiy arxitektura nafaqat "arzon", balki qulay bo'lishi kerak. Bular. "sarflangan xarajatlar" va "qabul qilingan qulayliklar" ning optimal

kombinatsiyasiga rioya qilish kerak. Ko'rinib turibdiki, tirik tabiatda uyg'unlikning asosi bu shaklga kiritilgan shakl va funktsiyaning o'zaro ta'siridir. Arxitektura me'moriy ob'ektning ishlashini to'liq ta'minlaydigan bunday uyg'un shaklni izlash va topish (hech bo'lmaganda harakat qilish) kerak, ya'ni. shaxsning muayyan ijtimoiy ehtiyojlarini qondirish [1]. Uyg'unlik qonunlariga bo'ysungan holda, me'morlar tashqi ko'rinishi funktsional mazmunga mos keladigan va ijtimoiy ehtiyojlarni qondiradigan tuzilmani yaratishga yondashishlari kerak. O'zining eng yuqori ko'rinishlarida uyg'unlashtiruvchi komponent - bu insonning abadiylikka daxldorligini u bilan uyg'un birlik orqali his qilish imkoniyatini yaratish. Dunyoning tartiblilikini uyg'unlashtirish uyg'unini ko'plab me'morchilik durdonalari: Misr piramidallari, Toj Mahal maqbarasi-masjidi, A. Gaudining Sagrada Familia cherkovi, Alhambra saroyi, Milandagi sobori va boshqalar olib boradi. Arxitektura ongdan oldingi aloqa vositasidir: u makon bilan to'ldirilgan "atmosfera" ni yaratadi. Ushbu sun'iy ravishda yaratilgan "atmosfera" insonning dunyo, o'zi va jamiyat haqidagi g'oyalarini shakllantiradi, u insonga o'zi yashayotgan jamiyatni tushunishga yordam beradi va ularning hal qilinishi uyg'un takomillashtirishga qaratilgan ustuvor vazifalarni his qiladi. hayotdan. Arxitekturadan uzoqlashgan kishi uning asosiy o'ziga xosligini - tuzilmalarning chiziqlar va shakllarga uyg'un munosabatidagi mohiyatini tushuna oladi. Lekin bu hammasi emas. Asosiysi, me'mor tomonidan ixtiro qilingan chiziqlar va shakllar odamlarda ma'lum (dastlab so'zsiz ijobiy) his-tuyg'ular, hislar, g'oyalarni uyg'otishi kerak. Agar uyg'unlik haqida gapiradigan bo'lsak, unda me'morchilikni musiqa, she'riyat, rasm bilan solishtirish gunoh emas. Arxitektura falsafiy antropologiya nuqtai nazaridan inson hayotini tirik mavjudot sifatida ma'lum bir vaqt va makonda amalga oshirishning o'ziga xos va zarur vositasidir[2]. Kasbiy ta'lim jarayonida o'quv arxitektura dizayni talabalar tomonidan nostandart ijodiy yondashuvni rivojlantirish uchun ularning funktsional, konstruktiv va vizual xususiyatlarini hisobga olgan holda turli darajadagi murakkablikdagi arxitektura va shaharsozlik ob'ektlarining o'quv loyihalarini yaratishdan iborat. Bu kelajakdagi me'morlarga o'quv jarayonida va keyingi professional ishda dizayn g'oyalarini amalga oshirish imkonini beradi. U printsiplial jihatdan yangi, progressiv dizayn echimlari, ijodiy innovatsion g'oyalar va tasvirlarni yaratishga qaratilgan. Arxitektura dizaynining eng muhim xususiyatlaridan biri uning uyg'unlashtiruvchi yo'nalishidir. Garmoniya, (yunoncha harmonia, "kelishuv, kelishish, yakdillik, bog'lanish, mutanosiblik"; harmogo — "moslashmoq, birlashmoq"; harmoge — "bog'lanish, o'tish"; lot. transitus — qiyosiy plastiklik) estetik kategoriya ma'nosini bildiradi. shaklning barcha qismlari va elementlarining yaxlitligi, uyg'unligi, birligi, izchilligi, muntazam bog'lanishi. Simmetriya va oltin nisbatning kombinatsiyasiga asoslangan shakl eng yaxshi vizual idrok etish va go'zallik va uyg'unlik hissi paydo bo'lishiga yordam beradi. Ob'ekt shaxs tomonidan bir butun sifatida qabul qilinadi. Butun har doim qismlardan iborat bo'lib, qismlar bir-biriga va butunga ma'lum munosabatda bo'ladi va o'z navbatida uni uyg'unlashtiradi. Ko'p yillik tajriba shuni tasdiqlaydiki, "oltin qism" ni o'z ichiga olgan ob'ektlar odamlar tomonidan eng uyg'un deb qabul qilinadi. Misr piramidalarining nisbatlarini o'rganuvchilarning ta'kidlashicha, qadimgi dunyo me'morlari ularni yaratishda "oltin qism" nisbatlaridan foydalanganlar. Ba'zi arxitektorlar buni intuitiv tarzda amalga oshirdilar, lekin ko'pchilik "oltin nisbat" dan ongli ravishda foydalangan. Masalan, qadimgi yunoncha Parthenon ibodatxonasining jabhasida oltin nisbatlar mavjud. Uni qazish jarayonida qadimgi dunyo me'morlari va haykaltaroshlari foydalangan kompaslar topilgan. Bundan tashqari, Parfenonning uyg'unligi me'morchilikning qadimgi haykal, klassik davrning yunon haykaltaroshligi idealiga maksimal darajada yaqinlashishi bilan izohlanadi. Shakli bo'yicha Olimpiya sportchilarining haykallariga o'xshash ibodatxona ustunlari oltin qism asosida yaratilgan. Uyg'unish davrida me'morning dunyo haqidagi bilimlari rasm va rasm chizish orqali o'tdi. Ma'rifat davri dunyoga matematikani berdi va me'mor dunyoni "oltin kesim"ni aks ettiruvchi matematik tenglamalar tizimi sifatida tasavvur qila boshladi. 19-asrda istorizm

dunyoni bilishning hukmron shakliga aylandi, shuning uchun me'mor dunyoni narsalar, hayvonlar, o'simliklar, ijtimoiy munosabatlar va boshqalar prizmasi orqali ko'rdi. Ularning har birining go'zalligi oltin qism tamoyiliga bo'syundi [3, 4, 5, 6]. Shunday qilib, har qanday me'moriy loyihani ishlab chiqish me'moriy kanonlarda eng to'liq ifodalangan uyg'unlikni yaratishga qaratilgan bo'lishi kerak. Me'morlar inson makonini uyg'unlashtirishga chaqirilgan, bu ularning kasbi va ijodi bilan inson ongi va aql bovar qilmaydigan dunyo o'rtasidagi ziddiyatlarni hal qilishga yordam beradi. Ijtimoiy loyihalash jarayonida me'morlarning yangi avlodini kasbiy faoliyatga tayyorlash, shubhasiz, ularning ijodiy kasbining asosiy tarkibiy qismini, uyg'unligini hisobga olishi kerak. Agar biz ta'lim ijtimoiy dizaynining uyg'unlashtiruvchi ijodiy komponenti haqida gapiradigan bo'lsak va uning arxitektura va dizayn qismi haqida gapiradigan bo'lsak, unda quyidagilarni ta'kidlash kerak: 1. Ijtimoiy maqsadlar uchun bino me'moriy qonunlarga intilishi kerak. 2. Ijtimoiy binoning funksional mazmuni shaklga mos kelishi kerak va aksincha, uning shakli funksional mazmunga (to'ldirishga) mos kelishi kerak. 3. Bino atrof-muhitga shunday "moslashtirilgan" bo'lishi kerakki, uning tashqi ko'rinishi atrof-dagi landshaftni ijobiy o'zgartiradi, uni uyg'un ravishda to'ldiradi va odamlarning yashashi uchun eng qulay muhitni yaratish uchun uni estetik jihatdan o'zgartiradi. Arxitektorlar uchun ijtimoiy dizaynning uyg'unlashtiruvchi ijodiy komponenti ijtimoiy loyihaning me'moriy qismi bo'lib, u ijtimoiy binoning me'moriy qiyofasining kontseptsiyasi, ishlab chiqilgan reklama harakati, muammoli ijtimoiy vaziyatga yangi dizayn echimi shaklida taqdim etiladi. U loyihalashtirilgan binoning me'moriy qiyofasini ko'rib chiqilayotgan ijtimoiy muammoga muvofiqligini hal qilishga qaratilgan.

Foydalanilgan manbalar ro'yxati

1. Lebedev Yu.S. Arxitektura bionikasi [Matn] / Lebedev Yu.S., Rabinovich V.I., Put E.D. // - M.: Stroyizdat, 1990. - 269 b.
2. Sheler M. Tanlangan asarlar. M.: Gnosis, 1994 yil.
3. Shevelev I.Sh. Arxitektura uyg'unligi mantiqi. M., 1973 yil.
4. Shevelev I.Sh., Marutaev M.A., Shmelev I.P.: Oltin bo'lim: Uyg'unlik tabiati haqida uch qarash. - M.: Stroyizdat, 2007. - 343 b.
5. Choisy O. Arxitektura tarixi, 1, 2-jildlar, M., 1935 yil.
6. http://www.projectclassica.ru/v_o/24_2008/24_2008_o_01.htm
7. Nikonova E.R., Individual ijtimoiy dizayn kelajakdagi me'morlarni o'zini o'zi anglash va o'zini o'zi anglash uchun tayyorlash vositasi sifatida. Tomsk davlat pedagogika universiteti axborotnomasi. Ilm-fan jurnali. 2012 yil 2(117)-son. 131-135-bet.
8. Nikonova E.R. Universitetda ijtimoiy dizayn jarayonida arxitektorlarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning kompetentsiya komponenti [Elektron resurs] // Fan va ta'lim istiqbollari, 2013. № 4. 107-113-betlar.
9. Nikonova E.R. Me'morlarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda ijtimoiy dizayn. Motivatsion komponentni tahlil qilish [Elektron resurs] // Fan va ta'lim istiqbollari, 2013. № 5. 115-120-betlar.
10. <http://sjii.indexedresearch.org/>